

prirodoznavstvo.-1-4-klas.doc .

5. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Природознавство; Біологія, 5-9 класи. К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. 64 с.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО ВИВЧЕННЯ ЖИВОЇ ПРИРОДИ ПІД ЧАС БІОЛОГІЧНИХ ЕКСКУРСІЙ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Майстер Г. В., Бучковська О. Я.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

У сучасних умовах розвитку суспільства, компетентності у природничих науках і технологіях є одними з основних у змісті базової освіти, оскільки вони слугують не лише для розв'язування важливих життєвих проблем довкілля, економіки, природокористування, а й розвитку і соціалізації особистості. Засвоєння знань про природу пов'язується передусім зі здатністю учня свідомо використовувати їх у повсякденному житті. Тому на сучасному етапі розвитку української школи одним із важливих завдань є вдосконалення освітнього процесу. В державних документах вказано, що в організації освітнього процесу варто надавати перевагу активним методам і сучасним технологіям навчання, використовувати різноманітні способи для розвитку пізнавального інтересу до вивчення природничих наук [1].

Пізнавальний інтерес та креативне мислення найбільш ефективно активізується в навчальній діяльності, засобами якої можна управляти процесом розвитку інтересів особистості. У зв'язку з цим особлива увага в процесі вивчення шкільної біології повинна приділятися проведенню з учнями спостережень, дослідів, проектів, практичних занять, екскурсій, які є обов'язковою ланкою педагогічного процесу, оскільки забезпечують безпосереднє чуттєве сприйняття об'єктів живої природи та в певній мірі зв'язок навчання з життям. Застосування теоретичних знань на практиці дає можливість учням з інтересом вивчати предмет біології, а біологія має багатий і цікавий

матеріал для формування в учнів інтересу до знань. Завдання вчителя полягає в тому, щоб правильно використати багаті можливості цього предмета для розвитку в учня стійкого пізнавального інтересу.

Екскурсія як форма навчання суттєво відрізняється від інших форм навчальних занять специфікою організації пізнавальної діяльності школярів. Під час екскурсій учні активно сприймають предмети, процеси та явища в їхньому природному середовищі, в звичайних умовах функціонування [2, с. 375]. Основний метод пізнання під час екскурсії – цілеспрямоване спостереження під опосередкованим керівництвом учителя живої реальності, аналіз її сутності, яке доповнюють записи вражень, зарисовки, складання схем. Все це потім систематизується, узагальнюється й колективно і всебічно обговорюється на інших заняттях у школі.

Ефективність екскурсій досягається їх методично правильною організацією. Для цього вчитель біології повинен виконувати передбачений програмою мінімум екскурсій в природу, правильно визначати місце екскурсії при вивченні програмового матеріалу, добирати об'єкти вивчення. Необхідно намагатися вивчати на екскурсії новий матеріал, а не повторювати пройдений, визначати послідовність і методи роботи з учнями, розробляти завдання для самостійної роботи та вимоги до оформлення звіту. Зібраний під час екскурсії навчальний матеріал повинен оброблятися і використовуватися на уроках. Підсумки екскурсій слід підводити на місці екскурсій, а не в класі, щоб мати можливість виправити недоліки у спостереженнях школярів.

Участь в екскурсійній роботі сприяє появі й розвитку в школярів пізнавальних інтересів, потреби в постійному підвищенні свого інтелектуального рівня, в безперервному навчанні, що дуже важливо з погляду розв'язання завдань, що стоять перед сучасною школою. Екскурсії супроводжуються емоційною збудженістю і сприйнятливістю, а це має педагогічне значення, оскільки джерелом їх є радість пізнання. Крім того, емоційне сприйняття прекрасного є важливим фактором в естетичному вихованні.

Екскурсії мають величезне значення для формування

ціннісних ставлень школярів. Знання учнів, які вони отримали на уроках біології та під час екскурсій, допомагають встановлювати між окремими предметами і явищами природи взаємозв'язки, на конкретних прикладах показати, як людина використовує і змінює природу. Спілкування з природою викликає в учнів бажання глибше її пізнати, оберігати. Сприймання краси природи, відчуття гармонії, її доцільності, на якій зосереджується увага школярів, сприяють розвитку естетичних почуттів, позитивних емоцій, доброти, дбайливого ставлення до всього живого.

Список використаних джерел

1. Біологія. 6–9 класи: Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (Затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804). Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>.
2. Загальна методика навчання біології: [навч. посібник] / І. В. Мороз та ін.; за ред. І. В. Мороза. К.: Либідь, 2006. 592 с.

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ ГРУПОВИХ ФОРМ РОБОТИ З БІОЛОГІЇ

Бронецька І. І., Жирська Г. Я.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Сьогодні загальноосвітня школа в умовах різноманітних викликів сучасності покликана надати змогу учневі досягнути внутрішню логіку кожного навчального предмета, що вивчається, у ретельному доборі навчального матеріалу за принципом життєвої доцільності й функціональності, в активізації ролі самостійного навчання. Молодій людині для успішної реальної діяльності сьогодні недостатньо знань і вмінь, необхідні ще віра в себе, у свої сили, здатність ухвалювати рішення, жити й працювати в колективі й зосереджувати свої зусилля на конкретних завданнях, виявляти проблему, формулювати припущення й вести самостійний чи спільний пошук способів її